

Jak psát srozumitelné úřední texty

ŠÁMÁNKOVÁ, Jana a KUBÍKOVÁ, Barbora (eds). Jak psát srozumitelné úřední texty: příručka srozumitelného psaní pro úředníky. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2022. 105 s. ISBN 978-80-7631-088-9, 978-7631-089-6 (tištěná verze). Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/p/C5%99%C3%ADru%C4%8Dka/Prirucka_srozumitelneho_psaní_tisk.pdf.

Co jsem si vzala pro moji redakční práci z „úředních textů“

Psát srozumitelné úřední texty je velké umění, stejně tak jako napsat kvalitní odborný text. V průběhu semináře na téma českého pravopisu a stylistiky jsme byli upozorněni na tuto příručku z Kanceláře veřejného ochránce práv. Byla nám doporučena ke studiu. A právem!

Autorský kolektiv čítající tři autorky a jednoho autora se zhostil svého úkolu s plným pochopením pro danou problematiku. Dokonce tak, že vidím přesah i do psaní jiných než úředních textů. V knihovně můžeme tuto příručku využít při psaní metodik, letáků, pracovních řádů, provozních řádů, směrnic aj.

V první kapitole je uvedena definice srozumitelného úředního textu a zdůvodněno, proč má smysl psát srozumitelně. Přičemž pojem „srozumitelně“ se line celou publikací.

Srozumitelný úřední text má být přehledný, má obsahovat jen vše potřebné a nic navíc. Má být praktický (návodný, nápomocný), napsaný srozumitelným jazykem, a k tomu z právního hlediska přesný. Autoři v příručce vysvětlují důvody, proč příliš složitý, ale i příliš jednoduchý text můžeme považovat za nesrozumitelný. Dále kladou důraz na postupy při psaní srozumitelného textu a předkládají příklady dobré praxe psaní srozumitelného textu z USA, Velké Británie i Švédska. Vysvětlují zkratku ETR (*easy to read* – metoda zjednodušování textu).¹ Tento způsob psaní textu je určen pro určité skupiny lidí, ale ve stresové situaci jej ocení každý z nás. Ke srozumitelnému psaní potřebujeme čas a trpělivost, chuť, motivaci i podporu vedení instituce.

Ve druhé kapitole již najdeme konkrétní postupy, jak napsat úřední text: *přehledně* (tzn. podpořit ho formátováním a grafickým pomůckami jako je řádkování, zarovnávání doleva, používáním dobře čitelného a dostatečně velkého písma), *s použitím obrázků, grafů, tabulek*. Vše je popsáno a názorně provázáno s příklady v textu. Asociaci s odborným textem vidím v tom, že si strukturu textu *máme promyslet předem, uspořádat text tak, aby byl smysluplný, pro dobrou orientaci čtenáře rozdělit text na oddíly apod.*

Příručka nám radí „*na cestě z obce Pisatelova Myšlenka do obce Čtenářovo Porozumění*“ *používat plnovýznamová slovesa, vyvarovat se vět bez přísudku, šetřit s podstatnými jmény slovesnými, omezit používání příslovcí, používat slovesa spíše v činném než trpném rodu, vynechat slovní vatu („v rámci posuzování“), nepoužívat například pleonasmy² („dárek zdarma“). Dále vidím podobnost s odborným/vědeckým textem v *definici používaných pojmů* (když už pojem definujeme, použijeme ho pak důsledně*

1 Více na: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/zvysovani-srozumitelnosti-materialu-verejne-spravy-etr.aspx>
2 <https://www.icestina.cz/pleonasmus/>

v celém textu), v *upřednostnění českého výrazu* (pokud existuje) před cizím (například výraz „podstatné“ před „relevantní“ aj.).

Kapitola třetí čtenáře provádí psaním určitých úředních písemností. Toto bychom právě v knihovnách mohli využít při psaní, jak již bylo řečeno výše, metodických pokynů, letáků, formulářů či jiných písemností určených pro (nejen) uživatele, ale například i pro pověřené knihovny.

Mám tři malé připomínky, které nikterak neznehodnocují tuto příručku. Hlavní kapitoly jsou číslovány arabskými číslicemi a podkapitoly také, to dost plete, hlavně když text čtete v mobilu či na čtečce. Autoři se jen málo věnují problému genderu v jazyce, to by dle mého názoru mělo být více rozvedeno. Veškerý text uvedený v příručce barevně se na mobilním zařízení (například čtečce) bohužel nezobrazuje barevně a tím splývá.

Jinak považuji příručku za praktickou, ihned využitelnou a dobře strukturovanou, prostě SROZUMITELNOU... Vše je doloženo / doplněno praktickými příklady. Myslím si, že všichni, kteří píšou odborné texty v našem oboru, by si měli tuto příručku nastudovat. Příručka je k dispozici v tištěné i elektronické podobě.

PhDr. Renáta Krejčí Salátová

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. ŠÁMÁNKOVÁ, Jana a KUBÍKOVÁ, Barbora (eds). *Jak psát srozumitelné úřední texty: příručka srozumitelného psaní pro úředníky*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2022. 105 s. ISBN 978-80-7631-088-9, 978-7631-089-6 (tištěná verze). Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka/Prirucka_srozumitelneho_psaní_tisk.pdf. *Knihovna: knihovnická revue*. 2024, roč. 35, č. 1, s. 63–64. ISSN 1801-3252.